

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Центральна наукова бібліотека

ІВАН КЛИМЕНТІЙОВИЧ РИБАЛКА -
ПРОФЕСОР ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Біобібліографічний покажчик

Затверджено
методичною радою ЦНБ
Протокол № 2 від 6.05.99

ХАРКІВ ХДУ 1999

Іван **Климентійович** Рибалка - професор Харківського
університету: Біобібліографічний покажчик / **Упоряд.:**
Ю.Г.Шевченко, **В.Д.Прокопова.** - Харків:

Інформаційне видання

Упорядники: Шевченко Юрій Григорович
Прокопова Валентина Денисівна

Бібліографічний редактор: **С.Б.Глибицька**

Наукові редактори: Бутенко **В.І.**
Бердута М.З.
Майстренко **В.С.**

КОРОТКИЙ НАРИС ЖИТТЄВОГО ТА ТВОРЧОГО ШЛЯХУ І.К.РИБАЛКИ

Лауреат Державної премії УРСР, дійсний член та віцепрезидент Академії історичних наук, професор, доктор історичних наук Рибалка Іван Климентійович народився 22 червня 1919 р. у с.Витівка Полтавського району Полтавської області в селянській родині. Тут у 1927 р. розпочалося його навчання в початковій школі, закінчувати яке довелося в дитячій трудовій колонії ім.Горького (с.Куряж) на Харківщині, де опинився як безпритульний після смерті матері в 1930 р. та розпаду сім'ї. В 1934 р., закінчивши неповну середню школу, став студентом Українського комуністичного газетного технікуму (м.Харків), по закінченні якого в 1937 р. почав працювати відповідальним секретарем в одній з районних газет на Харківщині.

Жадоба до знань і пошуки свого місця в новому бурхливому житті привели Івана Климентійовича до Харківського університету - з 1 вересня 1938 р. він став студентом історичного факультету.

Велика Вітчизняна війна змінила долю мільйонів радянських людей. Іван Рибалка вже з 1 серпня 1941 р. став у лави Радянської армії, спочатку рядовим, а потім сержантом, брав участь у боях з німецько-фашистськими загарбниками в 1942 р. на **Білгородському** напрямку Південно-Західного фронту та на Дону під Воронежем, був двічі поранений, став інвалідом Великої Вітчизняної війни. В лихоліттях війни мужнів характер, міцніла любов до Батьківщини, до рідного краю, України, зростала громадянська самосвідомість, хоча серце краяла біль і туга через важку долю рідного народу...

- Війна очищає й висвітлює людину, в боях в одну мить показує її ество, вартість, совість, честь, порядність або невірність, егоїзм, підлість... У найкритичніші моменти, **при щохвилиній**

загрозі смерті у бійців виявлялися найблагородніші людські якості - вірність своїй землі, стійкість, витривалість, не позірна мужність, справжня товаристська і непідробна солдатська дружба, - згадує І.К.Рибалка.

З вересня **1943** р. він поновив навчання на четвертому курсі історичного факультету Об'єднаного Українського держуніверситету в м.Кзил-Орді Казахської РСР, в якому спільно функціонували евакуйовані найславетніші українські університети - Київський і Харківський. Після повернення університету у 1944 р. з евакуації у Харків продовжив навчання на історичному факультеті Харківського **державного** університету. Відтоді все подальше його життя було назавжди пов'язано з Харківським університетом.

У рік перемоги І.К.Рибалка з відзнакою закінчив alma mater, став асистентом кафедри історії СРСР і УРСР, заступником декана істфаку, вступив до аспірантури. У 1948 р. Іван **Климентійович** став старшим викладачем, а в 1950 р., після захисту в цьому році кандидатської дисертації, - доцентом кафедри історії СРСР. Викладацької роботи він не полишав ніколи, саме цю роботу вважав головною справою свого життя, незважаючи на те, що в 50-ті роки обіймав посаду редактора газети «Соціалістична Харківщина», був депутатом обласної та міської рад, займався науковою **роботою...**

- Протягом всього дотеперішнього **життя чим** я тільки не займався: у дитинстві і юності був пастухом, орачем у колгоспі, слюсарем у колонії, потім газетярем у районній газеті, сержантом на фронті в Червоній Армії, помічником декана істфаку, заступником секретаря парткому університету, редактором обласної газети, членом обкому партії, кандидатом у члени бюро обкому, головою місцевому профспілки, проректором університету. Все це минало і минуло. Єдиним постійним і незмінним після закінчення університету моїм заняттям було і залишається дослідження і

викладання історії, читання лекцій, робота зі студентами, аспірантами і дисертантами, - згадує проф.І.К.Рибалка.

1 вересня 1957 р. в умовах розпочатої «десталінізації» і «відлиги» на історичному факультеті Харківського державного університету була відновлена кафедра історії України. З дня відновлення кафедри і впродовж 32 років, до 1989 р., І.К.Рибалка завідував кафедрою історії України ХДУ, що перетворилася на одну з провідних в Україні. У жовтні 1963 р. він захистив докторську дисертацію, з січня 1964 р. Іван Климентійович - професор кафедри історії України, і сьогодні є її найстарішим та найдосвідченішим співробітником. У 1972-1974 рр. проф.І.К.Рибалка був проректором Харківського держуніверситету. Багато разів йому пропонували перейти ректором до інших вузів, але він залишався вірним Харківському університету, якому віддав понад 60 років свого життя.

Сьогодні Іван Климентійович - відомий учений, шанований студентами викладач, автор близько 200 наукових праць, в тому числі 20 монографій, підручників, програм, збірників документів (з них - 13 без співавторів). Він є автором перших в Україні підручників з історії України для студентів вищих навчальних закладів. У 1978 р. з грифом Міністерства вищої школи Головне видавництво «Вища школа» видало підручник І.К.Рибалки «Історія Української РСР. Дорадянський період» (42 обл.-вид. арк.) для історичних факультетів вузів. У 1982 р. було видано підручник «Історія Української РСР. Радянський період» (43,5 обл.-вид. арк.), авторами якого були проф. Рибалка і проф. Довгопол. За ці підручники проф. Рибалці і проф. Довгополу була присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки 1985 року. У нових умовах у 1991 р. було видано 2-ге, перероблене і доповнене

видання підручника І.К.Рибалки «Історія України. Дорадянський період».

У зв'язку з проголошенням незалежності України почався докорінний перегляд історичних концепцій. Проф. Рибалка І.К. поставив за мету дати новий підручник з історії України в трьох частинах. У 1995 р. з грифом Міністерства освіти видана перша частина його підручника «Історія України. Від найдавніших часів до кінця XVIII ст.» (26,65 обл.-вид. **арк.**), а в 1997 р. - друга частина «Історія України. Від початку XIX століття до лютого 1917 р.» (28,53 обл.-вид. **арк.**), які дістали схвалення викладачів і наукової громадськості. Третю, заключну частину підручника, яка охоплює 1917-1998 роки і має обсяг 55 **авторських** аркушів, проф. Рибалка підготував у співавторстві з проф. Калініченком; рукопис його здано до видавництва.

Проф. І.К.Рибалка поставив і вирішив багато недостатньо або зовсім не вивчених питань історії громадянської війни в Україні, зробив помітний внесок у наукове вивчення цих важливих проблем. Він один з перших у радянській історіографії висвітлив аграрні перетворення в Україні, зокрема, невдалий експеримент більшовиків по примусовій колективізації українського села навесні 1919 р., довівши, що політика воєнного комунізму, насадження комун на селі, нещадне викачування хліба продзагонами і привело до повалення радянської влади в Україні в 1919 р. На особливу увагу заслуговують статті І.К. Рибалки останніх десятиліть, де він аналізує соціально-класову структуру населення України після 1917р., показує згубний для українського села процес розселяювання, знищення тоталітарним режимом верстви старанних хліборобів, голод 1932-1933 **рр.**, що донедавна були «білими плямами» в українській вітчизняній історіографії.

Не менш **важливе** значення в умовах національного відродження України має робота І.К.Рибалки в галузі археографії - по виявленню, вивченню і виданню історичних документів з історії України. Під його керівництвом і з його участю підготовлено чотири збірники документів (понад 400 друкованих аркушів).

Навколо **професора** І.К. Рибалки створилась велика школа істориків України, зокрема молодих, які займаються дослідженням широкого кола проблем з історії й історіографії України. Під його керівництвом представники цієї школи захистили 10 докторських і понад 30 кандидатських дисертацій.

Багато років І.К.Рибалка очолює спеціалізовану раду по присудженню докторських і кандидатських наукових ступенів при ХДУ, його внесок у справу підготовки наукових кадрів регіону і України, без перебільшення, є величезним.

І.К.Рибалка нагороджений орденами Слави II ступеня та Вітчизняної війни I ступеня, багатьма медалями, в тому числі «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов», «Двадцать лет победы в Великой Отечественной войне», «Ветеран труда». У 1989 р. за багаторічну науково-педагогічну діяльність І.К.Рибалка удостоєний почесного звання Заслуженого діяча науки і техніки України. А в 1999 р. доктора історичних наук, професора Рибалку **І.К.** обрано дійсним членом і віце-президентом **новоствореної** Академії історичних наук України.

- Я завжди пишався і пишався, що навчався і працюю в Харківському університеті, одному з найстаріших і найзатніших університетів. Для мене університет - це **мій дім**, це **моє життя**. І тому я завжди все робив, що міг, для успіхів і слави університету, - говорить сьогодні, на порозі свого 80-річчя, Іван Климентійович Рибалка. **Щастя** Вам, наш учителю!

Доктор історичних наук, професор Калініченко В.В.

ОСНОВШ ДАТИ ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ І.К.РИБАЛКИ

1919 р., 22 червня - народився в с.**Витівка** Полтавського району Полтавської області.

1932р. - вересень 1934 р. - виховувався, навчався, працював учнем слюсаря в дитячій трудовій колонії ім.О.М.Горького у с.Кураж Дергачівського р-ну.

1934 р., вересень - 1937 р., червень - студент Українського комуністичного газетного технікуму ім.М.Островського, м.**Харків**.

1937 р., липень - 1938 р., серпень - відповідальний секретар редакції газети «За заможне життя» Синівського району Сумської області.

1938 р., вересень - 1941 р., вересень - студент історичного факультету Харківського державного університету ім.О.М.Горького.

1941 р., вересень - 1942 р., лютий - Південно-Західний фронт, діюча армія, командир відділення 406 стрілецького полку, 124 стрілецької дивізії 21 армії. Участь в боях на Белгородському напрямі ПЗФ.

1942 р., лютий - 1942 р., березень - лікування після поранення у евакогоспіталі м.Усмань Воронежської області.

1942 р., квітень - 1942 р., липень - курсант Учебного центру в діючій Червоній Армії Південно-Західного фронту, м.**Воронеж**. Участь в боях на Дону.

1942 р., серпень - 1943 р., квітень - лікування після поранення у евакогоспіталі № 2484 і № 1247 м.**Томську** Новосибірської області та м.Новокузнецьку Кемеровської області.

1943 р., квітень - 1943 р., вересень - вихователь 7-го ремісничого училища металістів, м.Новокузнецьк Кемеровської області.

- 1943 р., вересень - 1944 р., травень - студент **історично** факультету Об'єднаного Українського державного університет, **м.Кзил-Орда** Казахської РСР.
- 1944р., травень - 1945р., лютий - студент історичного факультет Харківського державного університету.
- 1945р., лютий - 1948р., листопад - асистент кафедри історії СРСР? і УРСР (до XI. 1946 р. - і помічник декана істфака).
- 1945 р., грудень - 1948 р., листопад - аспірант кафедри **історії СРСР і УРСР**.
- 1948 р., грудень - 1950 р., серпень - старший викладач кафедр історії СРСР і УРСР.
- 1950 р., травень - захистив дисертацію на ступінь **кандидаа** історичних наук.
- 1950р., вересень - 1951р., серпень - доцент кафедри історії СРСР і УРСР.
- 1951 р., лютий - рішенням Вищої Атестаційної **коміії** Міністерства вищої освіти СРСР затверджений у вченому званні доцента.
- 1951р., серпень - 1955р., січень - редактор газети «Соціалістича Харківщина»; за сумісництвом - доцент кафедри СРСР і УРСР **ХДУ**.
- 1952р., вересень - 1956р., лютий - обирався членом **Харківськоо** міського і обласного партійних комітетів, кандидатом в **члеи** бюро Харківського обкому.
- 1953р., лютий - 1955р., лютий - обирався депутатом **Харківсьюї** обласної, міської і районної рад депутатів трудящих.
- 1957р., вересень - 1989р., липень - завідуючий кафедрою істоїї України Харківського державного університету.
- 1963р., жовтень - захистив докторську дисертацію.

ОСНОВШ ДАТИ ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ І.К.РИБАЛКИ

1919 р., 22 червня - народився в с.Витівка Полтавського району Полтавської області.

1932 р. - вересень 1934 р. - виховувався, навчався, працював учнем слюсаря в дитячій трудовій колонії ім.О.М.Горького у **с.Куряж Дергачівського** р-ну.

1934 р., вересень - 1937 р., червень - студент **Українського** комуністичного газетного технікуму ім.М.Островського, **м.Харків.**

1937 р., липень - 1938 р., серпень - відповідальний секретар редакції газети «За заможне життя» Синівського району Сумської області.

1938 р., вересень - 1941 р., вересень - студент історичного факультету **Харківського державного університету ім.О.М.Горького.**

1941 р., вересень - 1942 р., лютий - Південно-Західний фронт, діюча армія, командир відділення 406 стрілецького полку, 124 стрілецької дивізії 21 армії. Участь в боях на Белгородському напрямі ПЗФ.

1942 р., лютий - 1942 р., березень - лікування після поранення у евакогоспіталі м.Усмань Воронежської області.

1942 р., квітень - 1942 р., липень - курсант Учбового центру в діючій Червоній Армії Південно-Західного фронту, м.Воронеж. Участь в боях на Дону.

1942 р., серпень - 1943 р., квітень - лікування після поранення у евакогоспіталі № 2484 і № **1247** м.Томську Новосибірської області та м.Новокузнецьку Кемеровської області.

1943 р., квітень - 1943 р., вересень - вихователь 7-го **ремісничого училища** металістів, м.Новокузнецьк Кемеровської області.

- 1943 р., вересень - 1944 р., травень - студент історичного факультету Об'єднаного Українського державного університету, м.Кзил-Орда Казахської РСР.
- 1944 р., травень - 1945р., лютий - студент історичного факультету Харківського державного університету.
- 1945 р., лютий - 1948р., листопад - асистент кафедри історії СРСР і УРСР (до XI. 1946 р. -і помічник декана істфака).
- 1945 р., грудень - 1948 р., листопад - аспірант кафедри історії СРСР і УРСР.
- 1948 р., грудень - 1950 р., серпень - старший викладач кафедри історії СРСР і УРСР.
- 1950 р., травень - захистив дисертацію на ступінь кандидата історичних наук.
- 1950р., вересень - 1951 р., серпень - доцент кафедри історії СРСР і УРСР.
- 1951 р., лютий - рішенням Вищої Атестаційної комісії Міністерства вищої освіти СРСР затверджений у вченому званні доцента.
- 1951р., серпень - 1955р., січень - редактор газети «Соціалістична Харківщина»; за сумісництвом - доцент кафедри СРСР і УРСР ХДУ.
- 1952р., вересень - 1956р., лютий - обирався членом Харківського міського і обласного партійних комітетів, кандидатом в члени бюро Харківського обкому.
- 1953р., лютий - 1955р., лютий - обирався депутатом Харківської обласної, міської і районної рад депутатів трудящих.
- 1957р., вересень - 1989р., липень - завідуючий кафедрою історії України Харківського державного університету.
- 1963р., жовтень - захистив докторську дисертацію.

1964 р., січень - рішенням Вищої Атестаційної комісії затверджено у вченому званні професора.

1972 р., вересень - **1974 р.**, квітень - проректор по учбовій роботі Харківського державного університету.

1972 р. і понині - голова спеціалізованої вченої ради по захисту дисертацій на звання кандидата і доктора історичних наук.

1985 р. - присуджена Державна премія в галузі науки і техніки України.

1989 р. - присвоєно почесне звання Заслуженого діяча науки і техніки України.

1989 р., липень і понині - професор кафедри історії України.

1999 р., березень - обрано дійсним членом і віце-президентом Академії історичних наук України.

1999 р., травень - Вчена рада **присвоїла** звання почесного професора Харківського університету.

Праці І.К.РИБАЛКИ

1950

1. Разгром буржуазно-националистической Директории и восстановление Советской власти на Украине (ноябрь 1918 - март 1919 гг.): Автореф.дис....канд.ист.наук. - [X.], 1950.- 30 с. - (Харьк.гос.ун-т).

1952

2. Збройна боротьба українського народу проти буржуазно-націоналістичної Директорії // Учені зап. / Харьк.ун-т. - 1952. - Т.43: Тр.іст.фак. - Т.2. - С.29-61.

1953

3. [Рецензія] // Соц.Харківщина. - 1953. - 8 трав. - Підпис: І.Климчук. - Рец.на кн.: Дудикевич Б., Вітошинський Я. Українські буржуазні націоналісти - найманці міжнародних імперіалістів. - Львів: Кн.-журн.вид-во, 1952. - 60 с.

1954

4. Возз'єднання України з Росією - видатна історична подія // Збірник наукових робіт, присвячений 300-річчю возз'єднання України з Росією. - X., 1954. - С.25-52.

5. Возз'єднання України з Росією - видатна подія в житті українського народу // Соц.Харківщина. - 1954. - 15 січ. - Підпис: І.Климчук.

6. Возз'єднання українського народу в єдиній Українській Радянській державі // Соц.Харківщина. - 1954. - 23 жовт. - Підпис: І.Климчук.

1955

7. ***Десятиріччя** возз'єднання Закарпатської України з Українською РСР // Блокнот агітатора. - **Х.**, 1955. - № 12.
8. Загальний жовтневий політичний страйк **1905** року в Харкові // **Соц.Харківщина**. - 1955. - 15 жовт.
9. Революція 1905-1907 годов на Украине // Красное знамя. - 1955. - 6 марта.
10. Славна сторінка історії революційного руху: До 50-річчя повстання на броненосці «Потьомкін» // Соц.Харківщина. - 1955. - 26 черв.

1956

11. Відновлення місцевих органів радянської влади на Україні в кінці 1918 - на початку 1919 року // Учені зап. / Харк.ун-т. - 1956. - **Т.69.**: Тр.іст.фак. - ТА - С.69-90.
12. 1905 рік на Харківщині // Прапор. - 1956. - № 1. - С.120-122. - Рец.на кн.: Астахов В.И., Кондуфор Ю.Ю. Революционные события 1905-1907 гг. в Харькове и губернии. - **Х.**: Обл.изд-во, 1955. - **120** с.

1957

13. Відновлення Радянської влади на Україні (1918-1919). - **Х.**: Обл.вид-во, 1957. - **295** с.
14. Встановлення Радянської влади на Україні / Т-во для поширення **політ. і наук.** знань УРСР. - **К.**, 1957. - 56 с. - (**Сер.1**; № **10**).
15. Діяльність ЦВК Рад України і Народного Секретаріату (грудень 1917 - лютий 1918 **рр.**) // Учені зап. / Харк.ун-т. - 1957. - Т.89: Тр.іст.фак. - Т.6. - **С.85-104**.

* Не свірено «de vizu»

16. Тимчасовий Робітничо-Селянський уряд України і його діяльність // Учені зап. / Харк.ун-т. - 1957. - Т.78: Тр.іст.фак. - Т.5. - С.35-48.

17. Розквіт Радянської України в братній сім'ї народів СРСР // Соц.Харківщина. - 1957. - 18 груд.

18. Ред.: **Всеукраїнський** центральний комітет незаможних селян: Опис документ матеріалів фонду **Р-257**: Крайні дати документ. матеріалів, 1920-1933 рр. / ЦДАЖР УРСР; Склад. О.Є.Кривошеєва. - [Х.]: **Обл.вид-во**, 1957. - 200 с.

1958

19. Участь трудящих Харківщини у розгромі іноземних воєнних інтервентів і внутрішньої контрреволюції (1918 - 1920) / І.К.Рибалка, **С.О.Розін** // Трудящі Харківщини в боротьбі за побудову комунізму: До 40-річчя встановлення Рад.влади на Україні: [Зб.ст.]. - [Х.], 1958. - С.36-77.

20. Боряба трудящихся Украины **против** националистической контрреволюции (1917-18 гг.) // Красное знамя. - 1958. - 8 февр.

21. Из истории борьбы за создание КП(б)У // Красное знамя. - 1958. - 1 июля.

22. Первый съезд КП(б)У // Красное знамя. - 1958. - 5 июля.

23. Другий том «Історії Української РСР» / **С.М.Королівський**, І.К.Рибалка // Комуніст України. - 1958. - № 4. - С.80-89. - Рец. на кн. : Історія Української РСР: В 2 т. Т.2. / М.Супруненко, П.Стоян, О.Слуцький та ін. - **К.**: Вид-во АН УРСР, 1957. - 779 с.

24. Славний шлях комсомолу Харківщини // Соц.Харківщина. - 1958. - 4 листоп. - Рец. на кн.: Комсомол Харківщини: Нариси з історії Харк. орг. ЛКСМУ / П.І.Гарчев, О.О.Кучер, А.І.Епштейн та ін. - [Х.]: Обл. вид-во, 1958. - 244 с.

25. Ред.: Колісник М.К. Відновлення і зміцнення Радянської влади на Україні, 1919-1920. - [Х.]: Вид-во Харк.ун-ту, [1958]. - 204с.

1959

26. Вступ // Боротьба трудящих Харківщини за побудову фундаменту соціалістичної економіки, 1926-1932: 36.документів і матеріалів / Упоряд. М.П.Авдушева та ін. - Х., 1959. - С.3-31.

27. Про деякі питання історії громадянської війни в СРСР / І.К.Рибалка, М.К.Колісник // Укр.іст.журн. - 1959. - № 2. - С.123-130. - Рец. на кн.: Найда С.Ф. О некоторых вопросах истории гражданской войны в СССР. - М.: Воениздат, 1958. - 244 с.

28. Ред.: Боротьба трудящих Харківщини за побудову фундаменту соціалістичної економіки, 1926-1932: 36.документів і матеріалів / Упоряд. М.П.Авдушева та ін. - Х.: Кн. вид-во, 1959. - 703 с.

1960

29. Восьмий Всеросійський з'їзд Рад // УРЕ. - К., 1960. - Т.3. - С.24. - Без підпису.

30. Всеукраїнський з'їзд волосних виконкомів, 1919 // Там же. - С.46. - Без підпису.

1961

31. Перше травня 1900 р. у Харкові // Книга для читання з історії Української РСР з кінця 50-х років XIX ст. до лютого 1917 року. - [К.], 1961. - С.139-144.

1962

32. Розгром буржуазно-націоналістичної Директорії на Україні. - Х.: Вид-во Харк.ун-ту, 1962. - 187 с.

33. З приводу висвітлення деяких проблем історії більшовицьких організацій України: [До виходу у світ «Очерков истории Коммунистической партии Украины»] /

О.О.Воскресенський, І.К.Рибалка // Комунист України. - 1962. - № 11. - С.77-83.

34. Під прапором миру / П.І.Гарчев, І.К.Рибалка // **Рад.Україна**. - 1962. - 21 груд. - Рец. на **кн.:** Хміль **І.С.** З прапором миру крізь полум'я війни: **Дипломат.діяльність** Укр.РСР (1917-1920). - **К.:** **Вид-во АН УРСР**, 1962.   с.

35. Роки буремні // Прапор. - 1962. - № 10. - С.95-96. - Рец. на **кн.:** Демченко **М.І.** Шостий повстанський / Літ.запис В.Сокола. - **К.:** Рад.письменник, 1958-1961. - Кн. [1] - 2.

1963

36. Восстановление Советской власти и социалистическое строительство на Украине. (Ноябрь 1918 - август 1919 гг.): **Автореф.дис.** ...д-ра ист.наук. - **Х.**, 1963. - 48 с. - (Харьк.гос.ун-т).

37. Поворот середнього селянства України на бік Радянської влади (кінець 1918 - початок 1919 р.) // **Укр.іст.журн.** - 1963. - № 2. - С.31-41.

1964

38. Великий український революціонер-демократ: [К 150-летію со дня рождення Т.Г.Шевченка] // **Красное знамя**. - 1964. - 9 марта.

39.Талановитий вчений, педагог: До 60-річчя **С.М.Королівського** // **Соц.Харківщина**. - 1964. - 23 жовт.

40. Ред.: Карпенко О.Ю. Імперіалістична інтервенція на Україні, 1918-1920. - [**Львів**]: Вид-во Львів.ун-ту, 1964. - 256 с.

1965

41. До питання радянського будівництва на Україні в 1919 р. // **Укр.іст.журн.** - 1965. - № 8. - С.117-119.

42. Здійснення рішень **VIII** з'їзду РКП(б) в селянському питанні на Україні (1919 р.) // Питання історії народів СРСР. - 1965. - **Вип.1**. - С.27-39.

43. Рабочий класс Украины на выборах во Всероссийское и Всеукраинское Учредительные собрания // История СССР. - 1965. - № 1. - С.114-125.

44. [Рецензія] // Укр.іст.журн. - 1965. - № 4. - С.138-140. - Рец. на кн.: Кондуфор Ю.Ю. Укрепление союза рабочего класса и крестьянства на Украине в период гражданской войны (в ходе **проведения** продовольственной политики, 1918-1920 гг.). - К.: Наук.думка, 1964. - 264 с.

1966

45. Зрiють сили: [Соц-екон.становище на Україні напередодні 1917 р.] // Прапор. - 1966. - № 11. - С.10-13.

46. В ожесточенных схватках: [1918-й год на Харьковщине] // Красное знамя. - 1966. - 13 июля.

47. Год 1919-й [на Харьковщине] // Красное знамя. - 1966. - 26 нояб.

48. [Рецензія] / І.К.Рибалка, І.Л.Шерман // Укр.іст.журн. - 1966. - № 9. - С.144-146. - Рец. на кн.: Супруненко Н.И. Очерки истории гражданской войны и иностранной военной интервенции на Украине (1918-1920). - М.: Наука, 1966. - 455 с.

1967

49. Аграрні перетворення на Україні в період громадянської війни (1919 р.). - Х.: Вид-во Харк.ун-ту, 1967. - 192 с.

50. Введение // Гражданская война на Украине, 1918-1920: Сб.документов и материалов: В 3 т., 4 кн. - К., 1967. - Т.1., кн.1. - С.IX-XXXVI.

51. Перемога Радянської влади на Україні // Соц.Харківщина. - 1967. - 12 груд.

52. Робота продовжиться: [Про теорет. семінар на іст.фак.] // Харк.ун-т. - 1967. - 20 черв.

53. Талановитий учений, педагог **[С.М.Королівський]** // Харк.ун-т. - 1967. - 11 квіт.

54. **Украина** за 50 советских лет // Красное знамя. - 1967. - 19 дек.

55. [Рецензія] / **І.К.Рибалка**, О.Ф.Скакун // Укр.іст.журн. - 1967. - № 10. - **С.147-150**. - Рец. на кн.: Марков П.Г. **А.Я.Ефименко** - историк Украины. - **К.**: Изд-во **Киев.ун-та**, 1966. - 123 с.

56. Ред.: Гражданская война на Украине, 1918-1920: Сб.документов и материалов: В 3т., 4 кн. **Т. 1., кн. 1.** Освободительная война украинского народа против немецко-австрийских оккупантов. Разгром буржуазно-националистической Директории / Сост. А.З.Мищенко и др. - **К.**: Наук.думка, 1967. - **XXXVI**, 875 с.

57. Ред.: Черномаз **І.Ш.** Перші соціалістичні перетворення в промисловості України (листопад 1917 - квітень 1918 **рр.**). - **[X.]**: Вид-во Харк.ун-ту, 1967. - 215 с.

1968

58. Визволення України від німецьких загарбників і початок відновлення Радянської влади; Розгром буржуазно-куркульської Директорії // Українська РСР в період громадянської війни, 1917-1920 **рр.**: В 3 т. - **К.**, 1968. - Т.2., **розд.1-2**. - **С.5-124**.

59. Вступ // Комітети незаможних селян України (1920-1933): **Зб.документів** і матеріалів / Упоряд. Г.Т.Ісип та ін. - **К.**, 1968. - **С.ІІІ-XXXV**.

60. Героїчний піввіковий шлях: До 50-річчя Ком.партії України // Прапор. - 1968. - № 7. - **С.4-7**.

61. Документальні матеріали Центрального державного архіву Жовтневої революції і соціалістичного будівництва УРСР - джерело для вивчення історії радянського суспільства // Іст.джерела та їх використання. - 1968. - **Вип.3**. - **С.41-60**.

62. Образование Коммунистической партии Украины // Красное знамя. - 1968. - 18 июня.

63. [Рецензія] / **І.К.Рибалка**, І.Л.Шерман // **Укр.іст.журн.** - 1968. - № 3. - С.143-145. - Рец. на кн.: Короливский **С.М.**, Рубач М.А., **Супруненко** Н.И. Победа Советской власти на Украине. - М.: Наука, 1967. - 580 с; Перемога Великої Жовтневої соціалістичної революції на Україні. **Т.1.** / **С.М.Королівський**, М.А.Рубач, М.І.Супруненко. - К.: Наук.думка, 1967. - 462 с.

64. Ред.: Комітети незаможних селян України (1920-1933): Зб.документів і матеріалів / Упоряд. Г.Т.Ісип та ін. - К.: Наук.думка, 1968. - XXXVI, 639 с.

1969

65. В.І.Ленін і Україна. - **Х.**: Вид-во Харк.ун-ту, 1969. - 123 с.

66. Бандитизм // Радянська енциклопедія історії України. - **К.**, 1969. - **Т.1.** - С.105-106.

67. Восьмий Всеросійський з'їзд Рад // Там же. - С.364.

68. Всеукраїнський з'їзд волосних виконкомів // Там же. - С.380.

69. «Спільно з російським пролетарем...»: [В.І.Ленін про Україну]. Ст.1. Соціально-економічний розвиток України // Прапор. - 1969. - № 11. - С.21-25.

70. «Спільно з російським пролетарем...»: [В.І.Ленін про Україну]. Ст. 2. Єдність дій // Прапор. - 1969. - № 12. - С.42-46.

71. В.І.Ленін і перемога Великого Жовтня на Україні // Соц.Харківщина. - 1969. - 27 груд.

72. В.И.Ленин и революционное движение на Украине // Красное знамя. - 1969. - 13 февр.

1970

73. Загальноросійський з'їзд земельних комітетів // Радянська енциклопедія історії України. - **К.**, 1970. - **Т.2.** - С.162. - Без підпису.

74. Закордонне бюро ЦК КП(б)У // Там же. - С.176.

75. Зафронтове бюро ЦК КП(б)У // Там же. - С.198.

76. Історична перемога Радянської влади у громадянській війні // Комуніст України. - 1970. - № 11. - С. 83-93.

77. Мобілізації до Червоної Армії на Україні весною і влітку 1919 року // Питання історії народів СРСР. - 1970. - Вип.9. - С.3-11.

78. Не затьмарити правди: Про безсилі натуги антикомуністів заперечити інтерн. значення ленінізму // Прапор. - 1970. - № 9, - С.74-78.

1971

79. Маніфест Тимчасовго Робітничо-Селянського уряду України // Радянська енциклопедія історії України. - К., 1971. - Т.3. - С.80.

80. Петлюрівщина // Там же. - С.371-373.

81. «Про продовольчий податок (Значення нової політики і її умови)» [- праця В.І.Леніна] // Там же. - С.455.

82. Досягнення, проблеми, плани [теоретичного семінару на історичному факультеті] // Харк. ун-т. - 1971. - 25 трав.

83. Книга про робітничий клас // Соц.Харківщина. - 1971. - 28 лип. - Рец. на кн.: Довгопол В.М. Робітничий клас України в роки соціалістичної індустріалізації (1926-1929 рр.). - Х.: Вид-во Харк.ун-ту, 1971. - 144 с.

1972

84. Глибоко вивчати документи ХХІV з'їзду КПРС: [Огляд серії брошур, випущених Політвидавком України] / Ю.Ф.Бухалов, А.Д.Перевозов, І.К.Рибалка, І.Я.Ткаченко // Комуніст України. - 1972. - № 8. - С.89-95.

85. Дружба народів - могутня рушійна сила радянського суспільства // Під прапором ленінізму. - 1972. - № 15. - С.10-15.

86. Степан Мефодійович Королівський: [Вступ.ст.] // Степан **Мефодійович** Королівський: Біобібліогр. покажч. / Склала Р.А.Ставинська. - **Х.**, 1972. - **С.9-12.**

87. Розквіт і зближення соціалістичних націй - закономірність комуністичного будівництва // Наука і культура. Україна, 1972: [Щорічник]. - **К.**, 1972. - С.48-52.

88. Третій Всеукраїнський з'їзд Рад // Радянська енциклопедія історії України. - **К.**, 1972. - Т.4. - **С.28**.

89. Українські установчі збори // Там же. - С.362.

90. Харківське січневе збройне повстання, 1919 // Там же. - С.409.

91. «Як єпископ **Никон** захищає українців?» [- стаття В.І.Леніна] // Там же. - **С.551.**

92. Исторический выбор: К 55-летию образования Укр.ССР // Правда Украины. - 1972. - 24 дек.

93. Это было **полвека** назад: [К 50-летию **VII** Всеукр. съезда Советов] // Красное знамя. - 1972. - 12 дек.

1973

94. Введение // Харьковщина в период гражданской войны и иностранной военной интервенции, **1918-1920** гг.: Сб. документов и материалов / Сост. А.И.Бурик и др. - **Х.**, 1973. - С.ПІ - XXXII.

95. З **історії** радянського будівництва на Україні в **1919** р. // Великий Жовтень і громадянська війна на Україні: [3б.ст.]. - **К.**, 1973. - С.183-200.

96. [Рецензія] // Вісн. АН УРСР. - 1973. - № 3. - С.104-106. - Рец.на кн.: Радянська Україна в братній сім'ї народів СРСР / А.Д.Скаба, М.І.Супруненко, **П.К.Стоян** та ін. - **К.**: Наук.думка, 1972. - **275 с.**

97. Ред.: Харьковщина в период гражданской войны и иностранной военной интервенции, 1918-1920 гг.: Сб. документов и материалов / Сост. А. И. Бурик и др. - **Х.**: Прапор, 1973. - **XXXII**, 323 с.

1974

98. КПРС - натхненник і організатор всенародної боротьби: [До 30-річчя з дня **визволення** України від нім.-фашист. загарбників] // Соц. Харківщина. - 1974. - 5 **жовт.**

99. [Рецензія] // Укр. іст. журн. - 1974. - № 11. - **С.136-138.** - Рец. на кн.: Скляренко Є. М. Нариси історії профспілкового руху на Україні, 1917-1920. - **К.**: Наук. думка, 1974. - **190 с.**

1975

100. Их дело не пропало... К 150-летию со дня восстания декабристов на Сенатской площади в Петербурге // Красное знамя. - **1975.** - **25** дек.

101. У дні «генеральної репетиції» Жовтня: Робітники Харкова у революції 1905-1907 рр. // Соц. Харківщина. - 1975. - 19 січ.

1976

102. Комуністична партія - натхненник і організатор всенародної боротьби проти **німецько-фашистських** загарбників // Питання історії СРСР. - 1976. - Вип. **21.** - **С.3-10.**

103. Під прапором братерства і дружби народів: До 59-ї річниці проголошення Рад. влади на Україні // Соц. Харківщина. - 1976. - 25 груд.

104. [Рецензія] / **С. М. Короливский**, А. Е. Кучер, **И. К. Рыбалка** // История СССР. - 1976. - № 2. - **С.148-149.** - Рец. на кн.: **Гамрецький Ю. М.**, **Тимченко Ж. П.**, **Щусь О. Й.** Ради України в 1917 р. (**липень-грудень 1917 р.**). - **К.**: Наук. думка, 1974. - **343 с.**

1977

105. Велика Жовтнева соціалістична революція на Україні в радянській історіографії // Вісн. Харк.ун-ту. - 1977. - № 150. - С.10-25.

106. Розгром буржуазно-націоналістичної Директорії // Історія Української РСР: У 8 т., 10 кн. - К., 1977. - Т.5., розд.10. - С.331-351.

107. Буремний 1919-й [на Харківщині] // Веч.Харків. - 1977. - 24 січ.

108. В сім'ї єдиній: [До 60-річчя встановлення Рад.влади на Україні] // Веч.Харків. - 1977. - 23 груд.

109. Великий Октябрь и победа Советской власти на Украине // Красное знамя. - 1977. - 10 дек.

110. Все для фронту: [Харківщина в черв.-жовт.1941 р.] // Веч.Харків. - 1977. - 30 черв.

111. Єдиним фронтом: [Воєн.-політ. союз рад. республік, 1918-1920 рр.] // Веч.Харків. - 1977. - 18 берез.

112. Коммунистическая партия Украины - боевой отряд КПСС // Красное знамя. - 1977. - 25 авг.

113. Рік 1919-й [на Харківщині] // Соц.Харківщина. - 1977. - 16 берез. - Без підпису.

1978

114. Історія Української РСР. Дорадянський період: [Підруч. для студ.іст.фак.вузів]. - К.: Вища шк., 1978. - 591 с.

115. Боевой авангард трудящихся республики // Красное знамя. - 1978. - 11 июня. - (К 75-летию П съезда РСДРП и 60-летию I съезда Компартии Украины).

116. Бойовий загін КПРС: До 60-річчя I з'їзду Компартії України // Соц.Харківщина. - 1978. - 8 лип.

117. Одна судьба, одна дорога: [К 325-летию воссоединения Украины с Россией] // Красное знамя. - 1978. - 6 дек.

118. Шлях, осяяний Жовтнем // **Веч.Харків.** - 1978. - 5 квіт. - (Обговорюємо проєкт Конституції Укр.РСР).

119. Ред.: Питання історії СРСР: **Респ.міжвідом.наук.зб.** Вип.23. - **Х.:** Вища **шк.**, 1978. - 113 с.

1979

120. **Великий** ⁴ подвиг народів-братьєв: (К 35-летию освобождения Украины от нем.-фашист. захватчиков): **Метод.** рекомендації в помінь лекторам / Харьк.обл.орг.о-ва **«Знання» УССР.** - **Х.**, 1979. - 30с.

121. З іменем Леніна в серці: [В.І.Ленін і Україна] // **Веч.Харків.** - 1979. - 20 січ.

122. Триумф **советского** патріотизма и ленинской дружбы народів СССР // **Красное знамя.** - 1979. - 18 сент. - (К 35-летию освобождения Украины от нем.-фашист. захватчиков).

123. Ред.: Вопросы истории СССР: **Респ.межвед.науч.сб.** Вип.24. - **Х.:**Вища **шк.**, 1979. - 143 с.

1980

124. Введение; Заключение / **И.К.Рыбалка**, М.В.Черняков // Харьковский государственный университет, 1805-1980: Ист.очерк / **И.К.Рыбалка (рук.авт.коллектива)**, М.В.Черняков, А.Е.Кучер и др. - **Х.**, 1980. - С.5-7, 151-153.

125. Історики Харківського університету: (До 175-річчя вузу) / **І.К.Рибалка**, В.М.Довгопол // **Укр.іст.журн.** - 1980. - № 1. - С.128-131.

126. В.І.Ленін і Україна // **Веч.Харків.** - 1980. - 14 січ.

127. **Рец.:** Джерела непорушної дружби українського і білоруського народів / В.М.Довгопол, О.О.Кучер, **І.К.Рибалка** // **Комуніст України.** - 1980. - № 4. - С.89-92. - Рец.на кн.: **Исторические** корні дружбы и единения украинского и белорусского народів / **З.Е.Абезгауз**, М.О.Бич, И.М.Гапусенко и др.

- **К.:** **Наук.думка**, 1978. - 235 с; Нерушимая дружба украинского и белорусского народов в период социализма / Ю.И.Афонин, А.Н.Зенина, И.М.Игнатенко и др. - **К.:** **Наук.думка**, 1978. - 271 с.

1981

128. Програма курсу «Історія Української РСР» для історичних факультетів державних університетів / МВССО УРСР; Уклад. **І.К.Рибалка**, В.М.Довгопол. - **К.**, 1981. - 132 с.

129. Історичне значення воєнно-політичного союзу Радянських республік періоду громадянської війни (1918-1920 рр.) // У боротьбі за Жовтень: Зб.наук.праць. - **К.**, 1981. - С.141-150.

130. Соціально-класова структура населення України напередодні Жовтневої революції / І.К.Рибалка, Ф.Г.Турченко // **Укр.іст.журн.** - 1981. - № 11. - С.20-33.

131. Приветственное письмо коллектива Харьковского Государственного университета им.А.М.Горького в Министерство просвещения и культуры НРБ по случаю **120-летия** со дня рождения болгарского историка Марина **Дринова**, 24 октября 1958 года // Советско-болгарские отношения и связи: Документы и материалы. - **М.**, 1981. - Т.2. - С.699-700. - Подпись: И.Н.Буланкин, **А.Е.Кучер**, **И.К.Рыбалка** и др.

1982

132. Історія Української РСР: Для іст.фак.пед.ін-тів: Програма курсу: Проект / Уклад. І.К.Рибалка, В.М.Довгопол. - **К.:** Вища шк., 1982. - 126 с.

133. Історія Української РСР. Епоха соціалізму: [Підруч. для студ.іст.фак.вузів] / І.К.Рибалка, В.М.Довгопол. - **К.:** Вища шк. 1982. - 639 с.

134. Образование СССР - триумф ленинской национальной политики: (Метод.рекомендации в помощь лектору) / Харьк.обл.орг.о-ва «Знание» УССР. - **Х.**, 1982. - 25 с.

135. Изменения социальной структуры крестьянства Украины в период Октябрьской революции и гражданской войны (1917-1920 гг.) // **XXVI** съезд КПСС о развитии социально-классовой структуры советского общества в условиях социалистического и коммунистического строительства: **Респ.науч.конф.**: Тез.докл. и сообщ. - Донецк, 1982. - С.155-158.

136. Историческое значение **военно-политического** союза советских республик в 1919-1920 гг. / Ю.М.Гамрецкий, И.К.Рыбалка // Боевое содружество советских республик, 1919-1922 гг.: [Сб.ст.]. - М., 1982. - С.189-198.

137. В.І.Ленін - **творець** Радянської багатонаціональної держави // Соц.Харківщина. - 1982. - 20 січ.

138. Образование СССР - торжество ленинской национальной политики // Красное знамя. - 1982. - 5 июня.

1983

139. Історіографія історії Української РСР: Програма спец.курсу для студентів іст.фак. / Уклад. Б.К.Мигаль, І.К.Рибалка. - Х.: ХДУ, 1983. - 27 с.

140. Особенности методики преподавания отечественной истории в государственных университетах / А.Е.Кучер, И.К.Рыбалка // Актуальные проблемы повышения педагогического мастерства преподавателей-обществоведов: Тез.межвуз.науч.-метод.конф. Полтава, 1983. - С.27-28.

141. Первая мировая война / **И.М.Кулинич**, И.К.Рыбалка, И.Т.Щербина, А.Д.Ярошенко // История Украинской ССР: В 10 т. - К., 1983. - Т.5., гл.6. - С.321-364.

142. Під прапором Жовтня: 24 груд. 1983 р. минає 66 років з того **знамен.** дня, як Перший Всеукр. з'їзд Рад проголосив Україну Республікою Рад // Соц.Харківщина. - 1983. - 25 груд.

1984

143. Военные действия против армии Карла XII на территории Слободской Украины / А.Е.Кучер, И.К.Рыбалка // Тез.докл. и сообщ. **науч.конф.**, посвящ. 275-летию Полтавской битвы (26-27 июня 1984г.). - Полтава, 1984. - С.22-23.

144. Разгром буржуазно-националистической Директории // История Украинской ССР: В 10 т. - **К.**, 1984. - Т.6., гл.10. - С.363-388.

145. Выдающийся деятель ленинской партии: К **90-летию** со дня рождения Я.Б.Гамарника // Красное знамя. - 1984. - 14 июня.

1985

146. Вивчення історії України в Харкові в першій половині ХІХ ст. / І.К.Рибалка, В.В.Кравченко // ІХ Респ. конф. з історичного краєзнавства: Тези доп. і повідомл. - **К.**, 1985. - С.17-18.

147. Бурхлива провесинь Жовтня: Харківщина в рев. дні 1905р. // Соц.Харківщина. - **1985.** - 17 лют.

148. Назвать станцию [метро] «Университетская»: Письмо в ред. / В.И.Кадеев, А.Е.Кучер, ...И.К.Рыбалка и др. // Красное знамя. - **1985.** - 6 апр.

149. У лавах пролетарських борців: **Груд.** збройне повстання 1905 р. в Харкові // Соц.Харківщина. - 1985. - 25 груд.

1986

150. Робітничий клас України в 1917-1920 рр. // Укр.іст.журн. - **1986.** - № 11. - С.27-39.

151. [Отклик на речь М.С.Горбачева, произнесенную на торжественном собрании, посвященном вручению Владивостоку ордена Ленина: Письмо в ред.] // Красное знамя. - 1986. - 5 авг. - (Линию партии поддерживаем).

152. Перекуем мечи на **орала!**: [К итогам сов-амер. переговоров в Рейкьявике] // Красное знамя. - 1986. - 1 нояб.

153. У рідній сім'ї **народів-братів**: До 69-ї річниці проголошення Рад.влади на Україні // Соц.Харківщина. - 1986. - 24 груд.

1987

154. Всеукраїнський з'їзд волосних виконкомів // Великий Жовтень і **громадянська** війна на Україні: Енцикл.довідник. - **К.**, 1987. - **С.122.** - Без підпису.

155. Всеукраїнський революційний комітет (Всеукрревком) // Там же. - **С.123.** - Без підпису.

156. Зафронтове бюро ЦК КП(б)У (Зафронтбюро) // Там же. - **С.209-210.** - Без підпису.

157. «Комісія 50-ти» // Там же. - **С.265.** - Без підпису.

158. Листопадові страйки, **1918** // Там же. - **С.315.** - Без підпису.

159. «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Української ради» [- складений спеціальною комісією на чолі з В.І.Леніним, 3 **груд.1917** р.] // Там же. - **С.326-327.** - Без підпису.

160. Рада робітничої і селянської оборони України // Там же. - **С.462.** - Без підпису.

161. Третій Всеукраїнський з'їзд Рад // Там же. - **С.551-552.** - Без підпису.

162. Третій з'їзд КП(б)У // Там же. - **С.552.** - Без підпису.

163. «Трудовий конгрес» // Там же. - **С.557.** - Без підпису.

164. «Україна» [- стаття В.І.Леніна] // Там же. - **С.560.** - Без підпису.

165. «Україна і поразка правлячих партій Росії» [- стаття **В.І.Леніна**] // Там же. - **С.560.** - Без підпису.

166. Харківська губернська організація КП(б)У // Там же. - **С.575.** - Без підпису.

167. Харківське січневе збройне повстання, 1919 // Там же. - С.578. - Без підпису.

168. Харківський військово-революційний комітет // Там же. - С.578. - Без підпису.

169. Харківський губернський головний штаб // Там же. - **С.578-579.** - Без підпису.

170. Харківський страйк чорноробів, 1917 // Там же. - С.579. - Без підпису.

171. Харківський центральний штаб Червоної гвардії // Там же. - С.579. - Без підпису.

172. Борьба трудящихся Украины протав внутренней контрреволюции и империалистической интервенции в 1918-1920гг. в советской историографии на первых этапах ее развития; Современный этап изучения истории гражданской войны и империалистической военной интервенции на Украине; Историография социалистического строительства на Украине в годы гражданской войны и империалистической военной интервенции // Историография истории Украинской ССР. **И.С.Хмель, Д.Я.Телегин,**... И.К.Рыбалка и др. - К., 1987. - Гл.6, § 5-7. - С.260-284.

173. Великий Жовтень і зміни соціальної структури селянства України (1917-1920 рр.) // Укр.іст.журн. - 1987. - № 11. - С.38-52.

174. Великий Октябрь и изменения численности и состава рабочего класса Украины (1917-1920 гг.) // Рабочий класс - ведущая революционная и созидательная сила советского общества: (К 90-летию со дня рождения акад.А.М.Панкратовой): Тез. докл. и сообщ. **респ.науч.конф., 5-7 февр.1987 г.** - Донецк, 1987. - **Ч.1.** - С.44-45.

175. Изучение Октября на Харьковщине // Историография Великой Октябрьской социалистической революции на Украине /

Ю.МХамрецкий, Б.И.Королев, И.К.Рыбалка и др. - **К.**, 1987. - Разд.3. - С.58-74.

176. Начало формирования социально-классовой структуры социалистического **общества** (1917-1920) / И.К.Рыбалка, Ф.Г.Турченко // Очерки развития социально-классовой структуры УССР, 1917-1937 / **С.В.Кульчицкий**, И.К.Рыбалка, Ф.Г.Турченко и др. -**К.**, 1987. -С.27-72.

177. Октябрьская революция и вовлечение трудящегося крестьянства Украины в советское строительство (конец 1917-1920) // Вестн.Харьк.ун-та. - 1987. - № 302. - С.26-34.

178. Рабочий класс Украины в управлении Советским государством (конец 1917-1920) // Вопр.истории СССР. - 1987. - Вып.32. - **С.3-10**.

179. Харьковская губерния и Харьков // Великая Октябрьская социалистическая революция: Энциклопедия. - 3-е изд., доп. - **М.**, 1987. - **С.563-565**.

180. [Завдання методологічного семінару викладачів історичного факультету в новому учбовому році в системі політосвіти] // Харк.ун-т. - 1987. - 17 жовт. - (Щоб міцніли зв'язки навчання з прак.ділами).

1988

181. Под руководством В.И.Ленина // Красное знамя. - 1988. - 5 июля. - (К 70-летию I съезда КП(б)У).

182. [Рецензия] / И.К.Рыбалка, В.В.Кравченко // Вопр.истории. - 1988. - № 10. - **С.170-171**. - Рец.на кн.: Косачевская Е.М. Н.А.Маркевич, 1804-1860. - **Л.**: Изд-во ЛГУ, 1987. - 286 с.

1989

183. **Сталінщина** й розселянювання країни // УІЖ. - 1989. - № 10. - **С.12-20**; № 11. - **С.3-12**.

184. Колективізація: її характер та наслідки // Соц.Харківщина.
- 1989. - 17 черв.

1990

185. Социалистическое и коммунистическое строительство в СССР за 1986-1990 гг.: Отчет о НИР. - X., 1990.

1991

186. Історія України: Дорядянський період: Підручник для студ.іст.фак.вузів. - 2-е вид., перероб. І доп. - К.: Вища шк., 1991. - 608 с.

1995

187. Історія України. Ч.1.: Від найдавніших часів до кінця XVIII століття: Підручник для студ.іст.фак.вузів. - X.: Основа, 1995. - 446с.

188. Вивчення історії громадянської війни 1918-1920 рр. в Україні: стан і перспективи // Історична наука на порозі XXI століття: підсумки та перспективи: Матеріали Всеукр. наук.конф. (м.Харків, 15-17 листоп.1995 р.). - X., 1995. - С.246-249.

189. Українсько-російський договір 1654 року // Визвольна боротьба українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького за українську державність: Матеріали наук.конф., 25-27 жовт.1995 р. - X., 1995. - С.1-2.

1996

190. Про оцінку спадщини істориків України радянської доби // Третій міжнар.конгрес україністів, 26-29 серп.1996 р. - X., 1996. - Ч.1.: Історія. - С.139-144.

1997

191. Історія України: Ч.2.: Від початку XIX століття до лютого 1917 року: Підручник для студ. іст.фак.вузів. - X.:Основа, 1997. - 479с.

192. Історія України. Ч.3.: 1917-1998 / І.К.Рибалка, В.В.Калініченко. - **Х.**, 1997.- 55 друк.арк. - Машинопис.

**ДИСЕРТАЦІЇ, ЗАХИЩЕНІ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ
І.К.РИБАЛКИ**

4

193. Лях Р.Д. Аграрные преобразования в Донецкой губернии в 1920-1922 гг.: Автореф.дис. ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1966. - 23 с. - (Харьк.гос.ун-т).

194. Скакун **О.Ф.** Исторические взгляды А.Я.Ефименко: Автореф.дис. ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1968. - 22 с. - (Харьк.гос.ун-т).

195. Тимошенко Н.В. Советское строительство в украинской деревне на последнем этапе гражданской войны (конец 1919-1920 гг.): Автореф.дис. ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1969. - 27 с. - (Харьк.гос.ун-т).

196. Стожок Н.П. Трудящиеся Сумщины в борьбе за власть Советов в период гражданской войны, 1918-1920 гг.: Автореф.дис. ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1970. - 32 с. - (Харьк.гос.ун-т).

197. Шевченко **Н.А.** **Всеукраинский** Центральный Исполнительный Комитет и его деятельность в годы гражданской войны (март 1919 - май 1920 гг.): Автореф.дис. ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1972. - 29 с. - (Харьк.гос.ун-т).

198. Ревегук **В.Я.** Донецко-Криворожская республика: Автореф.дис. ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1974. - 29 с. - (Харьк.гос.ун-т).

199. **Крутова** Л.А. Деятельность местных Советов Донбасса на завершающем этапе строительства развитого социализма (1951-1958 гг.): Автореф.дис. ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1979. - 26 с. - (Харьк.гос.ун-т).

200. **Калиниченко** **В.В.** Аграрные преобразования на Левобережной Украине (конец 1919 - 1923 гг.): Автореф.дис. ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1981. - 25 с. - (Харьк.гос.ун-т).

201. Плахтий **И.С.** Харьковський Совет в годы гражданской войны, 1918-1920 гг.: **Автореф.дис.** ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1983. - 24 с. - (Харьк.гос.ун-т).

202. Кравченко **В.В. Д.И.Багалей** и его вклад в изучение отечественной истории: **Автореф.дис.** ...канд.ист.наук. - **К.**, 1986. - 17 с. - (Ин-т истории АН УССР).

203. Наумов **С.А.** Советское строительство на Левобережной Украине в период гражданской войны (1919 г.): **Автореф.дис.** ...канд.ист.наук. - **Х.**, 1986. - 24 с. - (**Харьк.гос.ун-т**).

204. Коломієць Т.В. Харківське товариство поширення в народі грамотності (1869-1920 рр.): **Автореф.дис.** ...канд.іст.наук. - **Х.**, 1995. - **21 с.** - (Харк.держ.ун-т).

205. Майстренко В.С. Столипінська аграрна реформа в Харківській губернії: **Автореф.дис.** ...канд.іст.наук. - **Х.**, 1997. - 17с. - (Харк.держ.ун-т).

206. Філіпов К.В. Сільськогосподарська кооперація України в 20-ті роки ХХ ст.: **Автореф.дис.** ...канд.іст.наук. - **Х.**, 1999. - 18 с. - (Харк.держ.ун-т).

ЛІТЕРАТУРА ПРО І.К.РИБАЛКУ

Рецензії на книги Г.К.Рибалки

Відновлення Радянської влади на Україні (1918-1919). - **Х.**: *Обл.вид-во, 1957.* - 295 с.

207. Олійник **Л.В.** Цінна праця з історії боротьби за Радянську владу на Україні // **Укр.іст.журн.** - 1958. - № 3. - С.154-157.

208. Литвиненко М. [Рецензія] // **Соц.Харківщина.** - 1958. - 21 січ.

Встановлення Радянської влади на Україні / Т-во для поширення політ. і наук. знань УРСР. - К., 1957. - 56 с.(Сер.1; № 10).

209. Карпусь В. [Рецензія] // **Прикарпат. правда.** - 1957. - 7 груд.

210. Мірошніченко В. Героїчні сторінки минулого // **Десн. правда.** - 1957. - 20 жовт.

211. Сергеев Д. [Рецензія] // **Красное знамя.** - 1957. - 18 сент.
Розгром буржуазно-націоналістичної Директорії на Україні. - Х: Вид-во Харк.ун-ту, 1962. - 187 с.

212. **Супруненко М.І.** Праця про розгром буржуазно-націоналістичної контрреволюції // **Укр.іст.журн.** - 1962. - № 5. - С. 121-123.

213. Карпенко О., Кошарний І. [Рецензія] // **Вільна Україна.** - 1962. - 20 груд.

214. Ежов В.А., Фрайман А.Л. [Рецензія] // **История СССР.** - 1963. - № 4. - С.171-173.

215. Перевозов А. Цінне дослідження // **Соц.Харківщина.** - 1963. - 26 берез.

216. Шиловцев Ю. Так утверждалась власть Советов // **Красное знамя.** - 1963. - 3 апр.

Аграрні перетворення на Україні в період громадянської війни(1919 р.).- Х.: Вид-во Хар.кун-ту, 1967. - 192с.

217. Ганжа І. На шляху зростання // **Друг читача.** - 1967. - 12 груд.

218. Березовчук М.Д., **Гудзенко П.П.** [Рецензія] // **Укр.іст.журн.** - 1968. - №1. - С.151-152.

В.І.Леніні Україна. - Х.: Вид-во Харк.ун-ту, 1969. - 123с.

219. **Гуржій І.О.** [Рецензія] // **Укр.іст.журн.** - 1970. - № 4. - С.138-140.

220. **Ніколаєнко В.** [Рецензія] // **Рад.шк.** - 1970. - № 7. - С.105-106.
- Історія Української РСР. Дорадянський період: [Підруч. для студ.іст.фак.вузів]. - К.:Вища шк., 1978. - 591 с.*
221. Наулко В.І., Лях Р.Д., Шморгун П.М. [Рецензія] // **Укр.іст.журн.** - 1979. - № 10. - С.154-156.
222. **Парасунько О.А., Волощенко А.К.** [Рецензія] // **Вісн. АН УРСР.** - 1979. - № 10. - С.99-100.
223. Борисенко В. Поріднилися на віки // **Друг читача.** - 1979. - 24 трав.
224. Кулаковський В. Майбутнім історикам // **Рад освіта.** - 1979. - 28 лип.
225. **Мигаль Б.К., Журавський Ю.Й.** **Сторінки спільної історії народів-братів** // **Веч.Харків.** - 1979. - 20 квіт.
- Історія Української РСР. Епоха соціалізму: [Підруч. для студ. Іст.фак.вузів]/ І.К.Рибалка, В.М.Довгопол. - К.: Вища шк., 1982. - 639 с.*
226. Гарчев П., Максименко М. У братній сім'ї // **Крим.правда.** - 1982. - 11 верес,
227. **Гонтар О., Калмакан І.** Видання з історії Радянської України // **Чорномор. комуна.** - 1982. - 15 листоп.
228. Журавський Ю.Й., Мигаль Б.К. Сторінки славної історії // **Соц.Харківщина.** - 1982. - 11 лип.
229. **Прийменко О., Кругова Л.** Сторінки героїчної боротьби // **Рад. Донеччина.** - 1982. - 6 серп.
230. Івасюта М.К., Калиновський А.П. [Рецензія] // **Укр.іст.журн.** - 1983. - № 3. - С.137-138.
231. **Кульчицький С.В., Романцов В.О.** **Фундаментальна праця з історії УРСР** // **Вісн. АН УРСР.** - 1983. - № 10. - С.97-98.

232. Харьковский государственный университет им. А.М. Горького за 150 лет / **А.Г.Слюсарский**, В.И.Астахов, И.Я.Мирошников и др. - [Х.]: Изд-во Харьк.ун-та, 1955. - 386 с.

С.367: Про **І.К.Рибалку**.

233. [Захист докторської дисертації доцентом **І.К.Рибалкою**] // Укр.іст.журн. - 1964. - № 2. - **С.156-157.** - Підпис: В.Ч.

234. Рибалка Іван **Климентійович** // Український радянський енциклопедичний словник. - **К.**, 1968. - Т.3. - **С.133.**

235. Рибалка Іван Климентійович // Учені вузів Української РСР: [Біобібліогр. довідник]. - **К.**, 1968. - С.364.

236. Рибалка Іван Климентійович // Радянська енциклопедія історії України. - **К.**, 1971. - Т.3. - С.550.

237. Розвиток історичної науки на Україні за роки Радянської влади / І.О.Гуржій, В.Г.Сарбей, А.В.Санцевич та ін. - **К.**: Наук. думка, **1973.** - 254 с.

С.148, 154, 156, 159, 162: Про **І.К.Рибалку**.

238. Журавський Ю.Й. Розвиток наукових досліджень на історичному факультеті Харківського університету за роки Радянської влади // Вісн.Харк.ун-ту. - 1977. - № 150. - **С.89-103.**

С.94, 96-97, 98: Про **І.К. Рибалку**.

239. Ювілей вченого: [60 років проф. **І.К.Рибалці**] // Веч.Харків. - 1979. - 23 черв. - Без підпису.

240. Харьковский государственный университет, 1805-1980: ист.очерк / **И.К.Рыбалка**, М.В.Черняков, А.Е.Кучер и др. - **Х.**: Вища шк., **1980.** - 159 с.

С.101, 134, 135: Про **І.К.Рибалку**.

241. Про присудження Державних премій Української РСР в галузі науки і техніки 1985 року: Постанова **ЦК** Компартії України і

Ради Міністрів УРСР... За підручники для вищих учбових закладів. І. Рибалці Івану Климентійовичу, докторові історичних наук, завідуючому кафедрою Харківського державного університету імені О.М.Горького, Довгополу Василю Микитовичу, докторові історичних наук (помертню), - за підручник «Історія Української РСР» у двох частинах, опублікованих у 1978 і 1982 роках // Збір. Постанов уряду УРСР. - 1986 (1985). - № 12. - Ст.89. - С.8; **Рад.Україна.** - 1985. - 25 груд.; Правда Украины. - 25 дек. - (Рос.мовою).

242. Историография истории Украинской ССР / **И.С.Хмель, Д.Я.Телегин, С.С.Березанская** и др. - К.: Наук.думка, 1987. - 555 с.

С.250, 259-260, **271**: Про **І.К.Рибалку**.

243. Леонідов К. Конференція суспільствознавців: [«**Великий Жовтень і сучасність**»] // Ленін.зміна. - **1987.** - 27 лют.

На конференції з доповіддю виступив також **І.К.Рибалка**.

244. Мигуліна Т. Слово і діло комуніста: [Про **проф.іст.фак.І.К.Рибалку**] // Харк.ун-т. - 1987. - **31** серп.

245. Про присвоєння працівникам Харківського державного **університету** ім. О.М.Горького почесних звань Української РСР: Указ Президії Верхов.Ради УРСР. - 1989. - № 37. - С.494.

Про присудження **І.К.Рибалці** почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки Української РСР».

Те саме // Красное знамя. - 1989. - 2 сент; Соц.Харківщина. - **1989.** - 3 верес.

246. Историк: [До 70-річчя проф., доктора іст. наук Івана **Климентійовича Рибалки**] // Харк.ун-т. - **1989.** - 17 жовт., з фото.

247. Слава Вам, переможці: [І.К.Рибалка і Р.М.Бородаєвський] // Харк.ун-т. - **1993.** - 4 трав., з фото.

248. Історія - вчителька життя: [Про установчі збори Укр.іст.академії наук, Київ, 11 берез. 1999 р.] // **Уряд. Кур'єр.** - 1999. - 16 берез. - **С.1.**

І.К.Рибалка - віце-президент академії.

249. Данилюк Ю.З. Подія загальнодержавного значення: [Розмова з акад. Ю.З.Данилюком про новостворену Укр.іст.академію наук] / Розмовляла О.Новикова // Харк.ун-т. - 1999. - **30 берез.** - **С.1.**

Частково про І.К.Рибалку.

250. Новикова О., Тененьова Ю. Сучасник сторіччя: [Іван Климентійович Рибалка] // Харк.ун-т. - 1999. - 23 лют. - **С.3.,** з фото із сімейного архіву.

ФОТО І.К.РИБАЛКИ

251. [Завідуючий кафедрою історії України, професор І.К.Рибалка обговорює з співробітниками перспективи розгортання наукових досліджень на кафедрі] // Харк.ун-т. - **1983.** - 18 січ.

252. [Доктор історичних наук, завідуючий кафедрою ХДУ І.К.Рибалка] // Веч.Харків. - 1985. - 27 **груд.;** Соц.Харківщина. - 27 груд. - (Харків'яни - лауреати Держ. премій Укр. РСР 1985 р.).

253. [Професор І.К.Рибалка - керівник методологічного семінару викладачів історичного факультету] // Харк.ун-т. - 1985. - 22 жовт.

254. [Професори Харківського університету - ветерани Великої Вітчизняної війни. У першому ряді, в центрі - **І.К.Рибалка**] // Харк.ун-т. - 1985. - **19 берез.**

255. Завжди у пошуку: [Лауреат Держ.премії Укр.РСР проф.І.К.Рибалка] // Веч.Харків. - 1986. - 19 квіт.

256. [Професор І.К.Рибалка - Лауреат Державної премії Української РСР] // Харк.ун-т. - **1986.** - 7 січ.

257. Фото із сімейного архіву: **1.Ваня** Рибалка в українському комуністичному газетному технікумі. **Х.**, 1937 р.; **2.Іван Климентійович** зі своєю дружиною Ганною Акимівною; **3.ХІІІ** Міжнародний конгрес історичних наук. **М.**, 1970 р.; 4.Свято 40-річчя Перемоги // Харк.ун-т. - 1999. - 23 лют. - С.3.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Абезгауз З.Е. 127
Авдушева М.П. 26, 28
Астахов В.И. 12, 232
Афонин Ю.И. 127
Березанская С.С. 242
Березовчук М.Д. 218
Бич М.О. 127
Борисенко В. 223
Бородаєвський Р.М. (247)
Буланкин И.Н. 131
Бурик А.И. 94, 97
Бухалов Ю.Ф. 84
Б.Ч. 233
Вітошинський Я. 3
Волошенко А.К. 222
Воскресенський О.О. 33
Гамарник Я.Б. 145
Гамрецький Ю.М. 104, 136, 175
Ганжа І. 217
Гапусенко И.М. 127
Гарчев П.І. 24, 34, 226
Гонтар О. 227
Гудзенко П.П. 218
Гуржій І.О. 219, 237
Данилюк Ю.З. 249
Демченко М.І. 35
Довгопол В.М. 83, 125, 128, 132, 133, (241)
Дринов М.С. (131)
Дудикевич Б. 3
Ежов А. 214
Епштейн А.І. 24
Ефименко А.Я. 55, (194)
Журавський Ю.Й. 225, 228, 238
Зенина А.Н. 127
Івасюта М.К. 230
Игнатенко И.М. 127
Ісип Г.Т. 59, 64
Кадеєв В.И. 148
Калініченко В.В. 192, 200
Калиновський А.П. 230
Калмахан І. 227
Карл XII 143
Карпенко О.Ю. 40, 213
Карпусь В. 209
Климчук І. (псевдонім І.К.Рибалки) 3, 5, 6
Колісник М.К. 25, 27
Коломієць Т.В. 204
Кондуфор Ю.Ю. 12, 44
Королєв Б.И. 175
Королівський С.М. 23, (39, 53), 63, (86), 104

- Косачевская **Є.М.** 182
Кошарний І. 213
Кравченко В.В. 146, 182, 202
Кривошесєва О.Є. 18
Крутова Л.А. 199, 229
Кулаковський В. 224
Кулинич І.М. 141
Кульчицький **С.В.** 176, **231**
Кучер О.О. 24, 104, 124, 127, **131**, **Розін** С.О. 19
140, 143, **148, 240**
Ленін **В.І.** 65, 69, 70, 71, 72, 81, **91**, **Романцов** В.О. **231**
121, 126, 137, 159, 164, 165, 181
Леонідов К. 243
Литвиненко М. 208
Лях Р.Д. **193, 221**
Майстренко В.С. 205
Максименко М. 226
Маркевич Н.А. **182**
Марков П.Г. 55
Мигаль Б.К. 139, 225, 228
Мигуліна Т. 244
Мирошников І.Я. 232
Мищенко А.З. 56
Мірошніченко В. 210
Найда **С.Ф.** 27
Наулко В.І. 221
Наумов С.А. 203
Никон (**єпископ**) **91**
Ніколаєнко **В.** 220
Новикова О. 249, 250
Олійник Л.В. 207
Панкратова А.М. **174**
Парасунько **О.А.** 222
Перевозов А.Д. 84, 215
Плахтий І.С. **201**
Прийменко О. 229
Ревегук В.Я. 198
Рубач М.А. 63
Санцевич А.В. 237
Сарбей В.Г. 237
Сергеев Д. **211**
Скаба А.Д. 96
Скакун О.Ф. 55, 194
Склярєнко С.М. 99
Слуцький О. 23
Слюсарський А.Г. 232
Сокол В. 35
Ставинська Р.А. 86
Стожок Н.П. 196
Стоян П.К. 23, 96
Супруненко М. 23, 48, 63, 96,
127, 212
Телегин Д.Я. 172, 242
Теньєвова Ю. 250
Тимошенко Н.В. 195

Тимченко Ж.П. **104**
Ткаченко І.Я. 84
Турченко Ф.Г. 130, 176
Філіпов **К.В.** 206
Фрайман А.Л. 214
Хміль І.С. 34, **172**, 242
Черномаз І.Ш. 57
Черняков М.В. **124**, 240

Шевченко Н.А. **197**
Шевченко Т.Г. (38)
Шерман І.Л. 48, 63
Шиловцев Ю. **216**
Шморгун П.М. **221**
Щербина И.Т. 141
Щусь О.Й. 104
Ярошенко **А.Д.** **141**